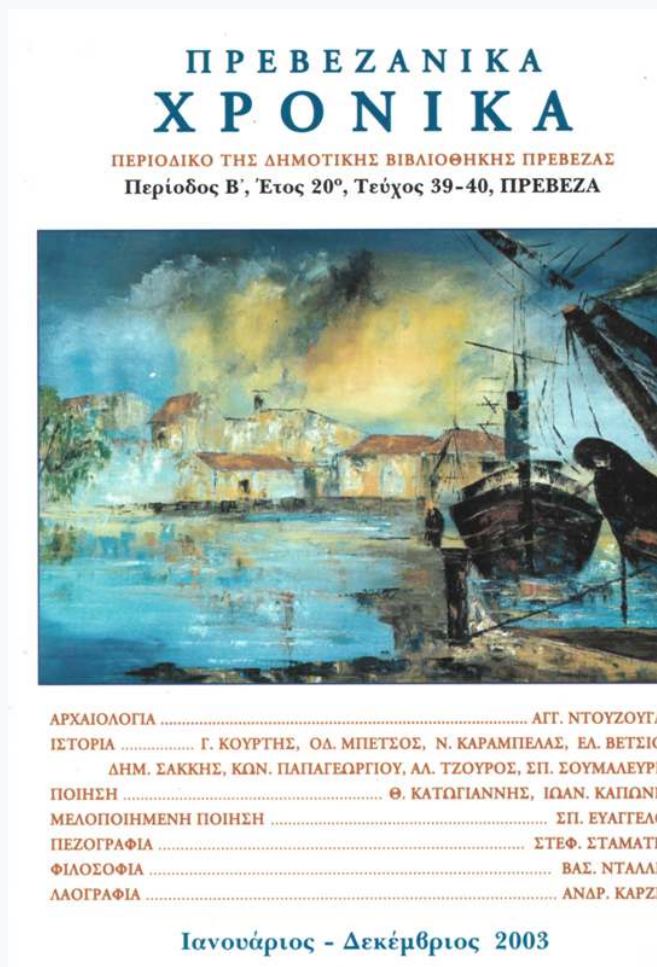

Πρεβεζάνικα Χρονικά

Αρ. 39-40 (2003)

ΠΡΕΒΕΖΑΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ, 39-40 (2003)

Ένα ναυτικό επεισόδιο στον Αμβρακικό κόλπο το έτος 1854

Κωνσταντίνος Παπαγεωργίου

doi: [10.12681/prch.28988](https://doi.org/10.12681/prch.28988)

Copyright © 2022, Κωνσταντίνος Παπαγεωργίου

Άδεια χρήσης [Creative Commons Αναφορά 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Παπαγεωργίου Κ. (2022). Ένα ναυτικό επεισόδιο στον Αμβρακικό κόλπο το έτος 1854. *Πρεβεζάνικα Χρονικά*, (39-40), 133-146. <https://doi.org/10.12681/prch.28988>

Ένα ναυτικό επεισόδιο στον Αμβρακικό κόλπο το έτος 1854

Κωνσταντίνου Παπαγεωργίου
πρώην Δ/ντή Νομαρχίας Πρεβέζης

Τον Νοέμβριο του 1853 ο ρωσικός στόλος υπό τον Ρώσο ναύαρχο Αχαμίνοφ στη ναυμαχία της Σινώπης του Ευξείνου Πόντου κατέστρεψε τον τουρκικό στόλο.

Η Τουρκία δεν διέθετε πια ικανό στόλο αλλά ούτε είχε και τα μέσα να προασπίσει από τη θάλασσα την πρωτεύουσά της Κωνσταντινούπολη από τυχόν ρωσική επέμβαση και για την προστασία της κάλεσε σε βοήθεια τις ναυτικές δυνάμεις των Άγγλων και των Γάλλων.

Έτσι άρχισε ο αιματηρός Κριμαϊκός πόλεμος (1853-1856), μεταξύ της Ρωσίας απ' ενός και των ενωμένων δυνάμεων Τουρκίας, Αγγλίας, Γαλλίας και του Πεδεμοντίου (κρατιδίου τότε της Ιταλίας).

Η πλειοψηφία των Ελλήνων ήλπιζε ότι αν η Ελλάδα ενεργούσε στο πλευρό της ομοδόξου Ρωσίας, της οποίας η νίκη για τους Έλληνες ήταν βεβαία και πιο πολύ βεβαία όταν τα ρωσικά στρατεύματα πέρασαν τον Προύθο ποταμό και κατέλαβαν τις ηγεμονίες της Μολδοβλαχίας, οπότε ο ενθουσιασμός των Ελλήνων μετεβλήθη σε ομαδική παραίσθηση (απαρχή της Μεγάλης ιδέας με το όραμα της οποίας μεγαλώνουν γενεές Ελλήνων).

Την 15η Ιανουαρίου του 1854, οι πρόκριτοι του Ραδοβιζίου –περιφέρειας της Άρτας–, βεβαρυμένοι και από τις καταπιέσεις και από την υπερφορολόγηση που επέβαλε η Τουρκική διοίκηση για την αντιμετώπιση των εξόδων του πολέμου, άδραξαν την ευκαιρία και στο χωριό **Μπότση** (τώρα Μεγαλόχαρη) κήρυξαν την επανάσταση, συνεχίζοντας ούτω τον κοινό αγώνα του 1821, αλλά τώρα με την βεβαιότητα της νίκης, γιατί υπελόγιζαν και στήριζαν τις δυνάμεις των στα ρωσικά όπλα.

Αργότερα επαναστάτησαν και οι Θεσσαλοί και ούτω η Επανάσταση του

1854, είναι και γνωστή ως **Ηπειροθεσσαλική**. Τα επαναστατικά γεγονότα της τότε εποχής έλαβαν χώρα στην Άρτα, τα Ιωάννινα και τη Θεσπρωτία, με αρχηγούς Σουλιώτες και άλλους αξιωματικούς και οπλίτες επωνύμους και μη από την ελεύθερη και μη τότε Ελλάδα. Για την ενίσχυση των επαναστατών από την τότε ελεύθερη και μη Ελλάδα κατέφθασαν σώματα από 2.000 άνδρες με αρχηγούς τον Σπυρ. Καραϊσκάκη –γιο του στρατηγού του 1821 Γεωργίου Καραϊσκάκη–, τον στρατηγό Νικόλαο Ζέρβα, τον στρατηγό Θεodorάκη Γρίβα και το γιό του Δημήτριο και άλλους επωνύμους και μη εθελοντές. Μεγάλη και σπουδαία στον αγώνα αυτό ήταν η συμμετοχή της Λάκκας Σουλίου με τον οπλαρχηγό Λάμπρο Ζήκο. Και ο Λαός:

*Φέρνουν λεβέντες διαλεχτούς
Λακκιώτες πεντακόσιους*

Ο Θεodorάκης Γρίβας, ο πληθωρικός αυτός στρατηγός της Οθωνικής εποχής, δύο φορές ταλαιπώρησε τους Έλληνες α) την εποχή του με τα αντιοθωνικά αισθήματα και β) με τις ακρότητες των 10ετιών του 1960 και 1970 με το γνωστό τραγούδι «**Γρίβα μ' σε θέλει ο βασιλιάς**», που εξυμνεί τη λεβεντιά, το σαρκασμό και την περηφάνεια του Γρίβα και το οποίο Νεοέλληνες της τότε εποχής ήθελαν να τραγουδήσουν και να το χορέψουν και, παρά το γεγονός ότι η Επανάσταση της 21ης Απριλίου του 1967 το είχε απαγορεύσει ως άκρως μοναρχικό, επέμειναν να το ακούν και να το χορεύουν με τον πηδηχτό ρυθμό, όπως την αλλοτινή τότε εποχή τα παλγκάρια του Γρίβα.

*«Γρίβα μ' σε θέλει ο βασιλιάς, σε θέλει ο Μπαβαρέζος.
Σαν τι με θέλει ο βασιλιάς κι αυτός ο Μπαβαρέζος;
Γρίβα μ' να ζώσεις τ' άρματα, να ζώσεις και την πάλα.
Γρίβας δεν ζώνει τ' άρματα, δεν ζώνει και την πάλα.
Γρίβα μ' σε θέλει ο βασιλιάς. Σαν τι με θέλει ο κερατάς;»*

Πού να φανταζόταν ο πληθωρικός αυτός στρατηγός της Οθωνικής εποχής, ότι το αντιμοναρχικό αυτό τραγούδι θα χαρακτηριζόταν σαν Μοναρχικό με συνέπεια πολλοί Νεοέλληνες λάτρεις του τσάμικου –και γενικώς των πηδηχτών χορών που τους χαρακτηρίζει η λεβεντιά– να φυλακισθούν, να εξοριστούν και γενικά να ταλαιπωρηθούν από την εμμονή των αυτή, διότι κατά τη φιλοσοφία της Επανάστασεως της 21ης Απριλίου 1967, ως μοναρχικό υπονόμει το δημοκρατικό μας τότε πολίτευμα (sik).

Ο Θεodorάκης Γρίβας, στρατηγός και πολιτικός από γνωστή Σουλιώτικη

οικογένεια, εγεννήθη στην Πρέβεζα το έτος 1797, στο ξεψύχισμα της Βενετοκρατίας, την οποία κατήργησε ο Μέγας Ναπολέων –οι Γάλλοι Δημοκρατικοί– και ως νήπιο έζησε το Χαλασμό της Πρέβεζας τον Οκτώβριο 1798, έτος κατά το οποίο ο Αλή Πασάς των Ιωαννίνων εξεδίωξε από την Πρέβεζα τους Γάλλους Δημοκρατικούς του Μ. Ναπολέοντα και κατέλαβε αυτήν. Πολέμησε κατά την Επανάσταση του 1821, ως χιλιάρχος στην Δυτική Χέρσο Ελλάδα (Δυτική Ρούμελη). Το 1836 πολέμησε και συνέτριψε αντιοθωνικό στρατιωτικό κίνημα στην Ανατολική Ρούμελη. Στο κίνημα της 3^{ης} Σεπτεμβρίου 1843 (Σύνταγμα) έλαβε μέρος ενάντια του Όθωνα. Το 1854 παρά τις (φαινομενικές) αντιδράσεις της τότε Ελληνικής Κυβέρνησης οργάνωσε μόνος του δύναμη από Ακαρνάνες και μη εθελοντές. Στην άποτυχημένη αυτή Επανάσταση, ανεκηρύχθη Στρατάρχης της Ηπείρου και σφράγιζε τα έγγραφα με τη σφραγίδα ένδειξη «Στραταρχείον Ηπείρου».

«Όποιος χριστιανός δεν λάβει τα όπλα εις τας περιστάσεις, να τον θεωρήσεις αντίχρηστο και προδότη της πατρίδας και να τον μεταχειριστή ως Τούρκον».

Εν Κουτσελίω τη 25 Φεβρουαρίου 1854

Ο Στρατάρχης

Θ. Γρίβας »

Φύση ανυπόταχτη και ασυγκράτητη, έμπλεξε στις τότε πολιτικές διαμάχες και ίντριγκες της εποχής του και η δράση χαρακτηρίζεται από υπερβολή και φανατισμό. Και ο Λαός:

*Ευθύς ο βασιλιάς εστάθηκε
στη μέση στο παλάτι και τους ευχήθηκε
ώρα καλή παιδιά μου και σύρτε στο καλό
κι εγώ σαν νταγιαντάσω όσο κι αν ημπορέσω.
Γυρίζει ο γέρο Γρίβας δυο λόγια να του πει
και στρίβει το μουστάκι του και του το πάει στο αυτί.*

Πόθος και καημός του Γρίβα ήταν η απελευθέρωση των Ιωαννίνων, στα οποία έζησε δύο φορές. Την πρώτη ως «αιχμάλωτος» του Αλή Πασά και απελευθερώθηκε με τη μεσολάβηση του Αλβανού στρατηγού Ομέρ Βρυώνη και τη δεύτερη το έτος 1847 ως αυτοεξόριστος από αποτυχόν ενάντια στον Όθωνα κίνημά του στο Ξηρόμερο.

Τα Γιάννινα τον τίμησαν με την ονομασία οδού προς τιμήν του. Είναι η

οδός Θοδωράκη Γρίβα κάθετος της οδού Βηλαρά των Ιωαννίνων και στο πόσω μέρος της οικίας που τότε κατοικούσε (διέμενε). Η οικία αυτή είναι τώρα ερειπωμένη και ακατοίκητη. Κείται στην Πλατεία Αρχ. Σπυρίδωνα απέναντι της Νέας Ζωσιμίας Σχολής. Στη 10ετία του 1930 στέγαζε παράρτημα της Ζωσιμαίας Σχολής και την 10ετία του 1940 πολεμοπαθείς, συμμοριοπλήκτους και Παιδικό Σταθμό. Και ο Λαός:

*Αφέντης Βασιλιά δυο λόγια θα σου πουν
Σε πέντε δέκα μέρες στα Γιάννινα θα μπουν.
Τα πέντε δέκα κάστρα που είναι στην Τουρκιά
σε πέντε δέκα μέρες σου στέλνουν τα κλειδιά.*

Στο Κουτσελιό, χωριό που απέχει από τα Γιάννινα δυο ώρες, ο Γρίβας εγκατέστησε το Στρατηγείο του, το οποίο και περιχαράκωσε με τάφρο. Ο Ντελή Γρίβας έπιασε του Κουτσελιού τα σπίτια και είχε μονάχα μαζί του τριακόσια παλικάρια. Την αποτυχία του Γρίβα στη μάχη του Κουτσελιού στις 26 Φεβρουαρίου 1854 ο λαός την τραγούδησε:

*Το Γρίβα κλείσανε ίσαμε δεκαοχτώ χιλιάδες
Πέφτουν τα τόπια σαν βροχή, γκιουλέδες σαν χαλάζι.
Κι αυτά τα λιανοντούφεκα σα σιγανή βροχούλα.
Συχνολαγούνε τα πουλιά, συχνολαλούν και λένε
Βάστα Γρίβα μ' τον πόλεμο, βάστα και το ντουφέκι.*

Η Ηπειροθεσσαλική επανάσταση με πρωταγωνιστές τους κατοίκους των Ραδοβιζίων είχε σαν επακόλουθο την αναβίωση της χάρτας του Ρήγα για την σύμπραξη όλων των χριστιανικών λαών των Βαλκανίων και την απαρχή της Μεγάλης Ιδέας, γεγονότα τα οποία επηρέασαν και μέχρι των ημερών μας την εξωτερική πολιτική του νεοσύστατου τότε Ελληνικού Βασιλείου.

Για τα επαναστατικά γεγονότα στην Ήπειρο και για την ενεργητική στάση του Όθωνα υπέρ της Επανάστασης, διεμαρτυρήθησαν οι Κυβερνήσεις της Αγγλίας και της Γαλλίας, για τον λόγο ότι η επανάσταση εστρέφετο κατά κράτους (Τουρκία), μετά του οποίου η Ελλάδα διατελούσε ειρήνη –ασχέτως αν οι επαναστάτες ήσαν Τούρκοι υπήκοοι– και γι' αυτό, περί τα τέλη του 1854, η Γαλλία δήλωσε ότι πάσα κατά της Τουρκίας επίθεση θεωρείται ως πράξη εχθρική κατά της Γαλλίας.

Ο Όθωνας ως ο μόνος χριστιανός μονάρχης ανεξαρτήτου κράτους στο Βαλκανικό χώρο, θεώρησε καθήκον του να ταχθεί με το μέρος των Ρώσων

υπερασπιστών του Σταυρού και δεν απέκρυψε τις σκέψεις του στην προς την Γαλλία απάντησή του στην πιο πάνω γαλλική δήλωση και εις το υπό την προεδρία του συνελθόν Υπουργικό Συμβούλιο απεφασίσθη να ενισχυθεί η επανάσταση με μυστικότητα και φρόνηση.

Τέλος κατά προτροπή των Αγγλογάλλων στις 19 Μαρτίου 1854, η Τουρκία με τελεσίγραφο προς την ελληνική κυβέρνηση έταξε 48ωρη προθεσμία και ζήτησε την ανάκληση και τιμωρία των επικεφαλής της Επανάστασης τεθέντων εθελοντικά αξιωματικών, πράγμα το οποίο ο Όθων δεν εδέχθη με επακόλουθο στα τέλη Μαΐου του 1854 Αγγλογαλλικά αγήματα να καταλάβουν την Αθήνα μέχρι τα Πατήσια και την Πεντέλη.

Η Επανάσταση για την ελευθερία της Ηπείρου απέτυχε. Και κατά τον Σούτσο:

«Δένδρον φυτευθέν εν βία
εν ανέτοιμα εδάφη
και ουδόλως ριζωθέν
το ανέτρεψε ως λαίλαψ
ο βρεττανικός βραχίων
κείται ήδη

Την όχι τίμια επέμβαση τη διπλωματίας των τότε δυνάμεων στην απελευθερωτική προσπάθεια των κατοίκων της Ηπείρου, ο λαός τραγούδησε ρίχνοντας ένα βάρος ευθύνης και στον Όθωνα.

*«Μας ήρθε η άνοιξη πικρή, το καλοκαίρι μαύρο.
Μας ήλθε ο χεινόπωρος πικρός φαρμακωμένος.
Μας ήρθε Φράγκος Βασιλιάς, μας ήρθε Μπαβαρέζος.
Δώδεκα Φράγκους έστειλε στο Θεοδωράκη Γρίβα
Γρίβα μ' σε θέλει ο Βασιλιάς και ο πρέσβης της Ελλάδος.
Το τι με θέλει ο Βασιλιάς, κι αυτός ο Μπαβαρέζος;
Κι ανε με θέλει για καλό, να πάω με την τάξη,
Κι ανε με θέλει για κακό, να ζώσω το σπαθί μου.»*

Η Αγγλία και η Γαλλία, σύμμαχοι της Τουρκίας στον Κριμαϊκό πόλεμο, απέκλεισαν με τα καράβια των και τα Ηπειρωτικά παράλια και κατέλαβαν και τον Αμβρακικό κατά το μέρος της θάλασσας που βρέχει τα Ηπειρωτικά παράλια. Ο βασιλιάς Όθων με τη στάση του όχι μόνο ηθικά είχε ταχθεί υπέρ της Επανάστασης αλλά και υλικά την ενίσχυε με κάθε τρόπο με όπλα, πολεμοφόδια και άνδρες. Και ο Σούτσο:

*«Και ο Ουάρδος¹ εκ Κερκύρας μετά Φράγκου πλέων
Εις την Πρέβεζα εισάγει και εις Άρτα μετά τάχους
Πολωνούς αρνησοθρήσκους, Ούγγρους χριστιανομάχους»*

Και συνεχίζει:

*«Η λυσσώδης Βρετανία πίπτει κατά των Ελλήνων
Καθώς πίπτει ο ιέραξ κατά νεοσσών πτηνών.
Και από των εκβολών του Αώου μέχρι της Ακαρνανίας
Τεσσαράκοντά της πλοία έζωσαν τας παραλίας.»*

Έτσι τραγούδησε ο Λαός την κατά της Ελλάδας και υπέρ της Τουρκίας στάση της Αγγλίας και Γαλλίας. Η αναδρομή στα παραπάνω γεγονότα κρίθηκε αναγκαία γιατί από την αλληλουχία των παρακάτω θα εκτιμήσει ο αναγνώστης και θα εξαγάγει τα δικά του συμπεράσματα για το παρακάτω γεγονός όπως αυτό εκτιμήθηκε χωρίς σχόλια, όπως αυτά προκύπτουν και αναφέρεται σ' ένα Ναυτικό επεισόδιο στον Αμβρακικό κόλπο κατά το τέλος Μαρτίου του 1854, όπως το περιγράφει ο Έπαρχος Βονίτσης στον Υποπρόξενο της Ελλάδος στην Πρέβεζα Α. Κόντην και αυτός στον Γενικό της Ελλάδος Πρόξενο στην Κέρκυρα και εκείσε στον Άγγλο τότε Αρμοστή στο Ιονικό Κράτος Ονάρδον.

Δυστυχώς το όνομα του Επάρχου Βονίτσης, του αφανούς αυτού Έλληνα, ο οποίος υπογράφει ως αναπληρωτής του Επάρχου, –διότι ο Έπαρχος ευρίσκετο επί ελληνικής κανονιοφόρου σε υπηρεσία στη θαλάσσια περιοχή του Αμβρακικού κόλπου– μας είναι άγνωστο, διότι δεν είναι αναγνώσιμο.

Πάντως, όπως προκύπτει, σκέψη και πόθος του Επάρχου Βονίτσης –αυτού του Έλληνα– ήταν ο τρόπος με τον οποίο θα μπορούσαν γρήγορα να σωθούν τα πολύτιμα πολεμοφόδια. Τα πολύτιμα αυτά μπαρούτια, τα οποία είχαν προορισμό τον αγώνα της Ηπείρου.

Με τέτοιους υπαλλήλους και με τους δημοτικούς και το τραγούδι και χορό (Γρίβα μ' σε θέλει ο Βασιλιάς) η Ελλάδα μεγάλωσε και τράνεψε.

*«Όλοι να συνταχθείτε, μεγάλοι και μικροί
Στ' Άνινο να βρεθείτε, ντουφέκι και σπαθί.
Όλοι οι καπεταναίοι και όλοι οι Αρχηγοί
Τέκνα των Ελλήνων εις την Ήπειρο πετάτε
Σώμα ένα, ψυχή μία, τον αγαρηνό χτυπάτε.»*

¹ Γεώργιος Ουάρδος, 6^{ος} κατά σειρά Λόρδος Μέγας αρμοστής των Ιονίων Νήσων (1849-55)

Με το αριθ. 1043 1^{ης} προς 2^{ης} Αυγούστου του 1854, εγγραφό του ο Έπαρχος Βονίτσης απευθύνεται προς τον Α. Κόντην, υποπρόξενο της Ελλάδος στην Πρέβεζα και του εκθέτει:

« Κύριε Υποπρόξενε,

Χθές απέπλευσεν εντεύθεν η γαΐτα του Σπυρ. Ροντογιάννη ονομαζομένη Άγιος Σπυρίδων και του Αντωνίου Ελευθερίου (Παρασκευή) αμφότεραι υπό Ελληνικήν Σημαίαν μεταφέρουσαι τεσσεράκοντα κιβώτια και τέσσαρα βαρέλια πολεμοφοδίων, εις το εν Άννινο² εδρεύον ένατον τάγμα προφυλακής.

Τα πλοία ταύτα ήσαν εφοδιασμένα με το ανήκοντα ναυτιλιακά άγγραφα, άτινα μάλιστα είχαν γραφεί παρά του υγειονόμου και εις την Ιταλικήν γλώσσαν, εις τρόπον ώστε να μην απαντήσωσι πρόσκομμα τι κατά τον πλουν απέναντι των διακοινώσεων των κυρίων κυρίων Διευθυντών του τε Αγγλικού και Γαλλικού ατμοκινήτων, ως και των σχετικών προξενείων.

Παρά τας προσδοκίας εν τοσούτω, μολονότι τα πλοία ταύτα έφερον ούτω καταρτισμένα τα έγγραφα αυτών και μολονότι δημόσια εκόμιζον πολεμοφόδια, δι' επισήμων εγγράφων καταδεικνυομένων, συνελήφθησαν καθ' οδόν και εκτός μάλιστα των θαλασσίων ελληνικών υδάτων, εκρατήθησαν τα πολεμοφόδια σταλέντα εις Πρέβεζα ή αλλαχού, αφαιρέθησαν τα όπλα 13 στρατιωτών και ενός δεκανέως την ενταύθα φρουράς οίτινες συνόδευον ταύτα, αφαιρέθησαν προσέτι παρ' αυτών όσα ολίγα χρήματα είχαν εν ιδιαιτέρω βαλαντίω, οι προς τροφών άρτοι αυτών και ποσόν τι καπνού, αφέθησαν δε οι άνθρωποι εντός άλλου πλοιαρίου και ήλθον ήδη ενταύθα, τα δε πλοία εκείνα παρεσύρθησαν εις άγνωστον τύχην.

Εις ναύτης παρηγγέλθη συγχρόνως από τον Διευθυντή του Αγγλικού πλοίου, να είπει εις τους της ημετέρας Κανονιοφόρου να μην εξέλθει διότι θέλει κτυπηθεί. Κατελήφθησαν επίσης υπό των Αγγλογαλλικών ατμοπλοίων κι άλλα πλοία Ελληνικής και Ιονικής σημαίας ως μανθάνω και μεταξύ των οποίων εν φέρον 17 στρατιώτας της προφυλακής αποσταλέντων κι αυτών εις Πρέβεζαν, παρεμποδισθείσα δε και η λέμβος της βασιλικής κανονιοφόρου, επί της οποίας υπήρχεν ο προϊστάμενός μου Έπαρχος και ουλαμός του πυροβολικού.

Τα γεγονότα ταύτα, γνωσθέντα σήμερα ενταύθα είπετο να κάμουν εντύ-

² Το Άννινο βρίσκεται στο αριστερό μέρος της οδού Άρτας-Αμφιλοχίας, παρά τη Συκούντα Άρτας, στον ορεινό Βάλτο.

πωσιν παραδόξως εις τας αρχάς και τους κατοίκους, είναι ασυμβίβαστα προς το Διεθνές Δίκαιο και προσέτι αντικείμενα στο γράμμα των διακοινώσεων των κ.κ. Διευθυντών και Προξένων, καθ' ας προαγγέλθησαν ταύτα μόνο κατά χορηγούμενην τοιούτων εγγράφων και μεταφερόντων ανθρώπους ή πράγματα δια τους κατά την Ήπειρον επαναστάτας, περίπτωσις μηδόλως συντρέχουσα επί του προκειμένου.

Με τας περιληπτικές ταύτας παρατηρήσεις επάναγκες θεωρώ να σας παρακαλέσω κύριε υποπρόξενε, αφ' ενός μέρους να ζητήσετε παρά των αυτόθι προξενείων Αγγλίας και Γαλλίας να φροντίσωσι όπως να επιστραφώσι τάχιον όσον τα Δημόσια πολεμοφόδια και οι στρατιώτες, δια να χρησιμεύσουν εις την προορισθείσαν υπηρεσίαν της Κυβερνήσεως της Α.Μ. του Σεβαστού Ημών Κυρίου, ως επίσης να μείνωσι ελεύθερα τα πλοία της Ελληνικής σημαίας και να αποδώσει αμέσως όσα πράγματα εκρατήθησαν αφ' ετέρου δε να ευαρεστηθώσι να διαδηλώσωσι αν και υπό ποίον λόγον το μέτρον της απαγορεύσεως των κατά του κόλπου πλόων εννοούσι ότι θέλει απευθύνεσθαι απολύτως καθ' όλων των πλοίων είτε τακτικά εχόντων έγγραφα είτε μη είτε επί Ελληνικών υδάτων είτε επί των Οθωμανικών διαπλεόντων, είτε εις λιμένας Ελληνικούς ή Τουρκικούς κατευθυνομένων, καθ' όσον μετά την προεκτεθείσα βιαίαν ούτως ειπείν καταλήψεων και απαγωγών, ενώ ουδέν στοιχείον προδίδει υπηρεσίαν επαναστατικήν υφίσταται, εν τούτοις κατέστη λίαν επαίσθητη τοιαύτη διασάφηση για να ευκρινισθεί η φύση των ενεργειών περιών ο λόγος προς οδηγίαν των ναυτιλομένων και επί των τινών ανήκει.

Κρίνων πάντως περιττόν να υποδείξω ότι εις την διεξαγωγήν της υποθέσεως ταύτης πρέπει να μεταχειρισθείτε πειστικούς ισχυρισμούς, γλώσσαν ενάρμοστον και συνετόν εν γένει τρόπον προς του σκοπού του ευκταίου αποτελέσματος, μέχρις ότου η βασιλική κυβέρνηση ενώπιον της οποίας τα πράγματα θέλουσι γίνει γνωστά, διατάξει όπως εγκρίνετε χορηγήσει οδηγίες τελειότερας.

Εντέλει παρακαλώ να μοι γνωρίσετε το αποτέλεσμα εις το οποίο αν λάβητε απάντηση όσον το συντομότερον.

Ο Έπαρχος
Ο Γραμματεύς

Περαιτέρω από τα έγγραφα του φακέλλου που στη συνέχεια παρατίθενται ο Α. Κόντης, διεβίβασε αυτό το έγγραφο στον Γενικό της Ελλάδος Πρόξενο στην Κέρκυρα.

Τα πολεμοφόδια κατεσχέθησαν από τον Ουάρδο αν και για τη διάσωσή των παρενέβη και το Υπουργείο Στρατιωτικών της Ελλάδος.

Υποπροξενείον της Ελλάδος εις Ήπειρον

Αριθ. 127

Πρέβεζα 2/14 Απριλίου 1854

Προς

Τον κατά τας Ιουνίου Νήσους

Βασιλ. Γεν. Πρόξενον της Ελλάδος

Κέρκυραν

Εκ του εν πρωτογράφω συνημμένα ώδε υπ' αριθ. 1043 επιστολήν του επάρχου Βονίτσης, παρατηρείται κ. Πρόξενε τα λαβόντα χώραν κατά τον Αμβρακικόν κόλπον εκ μέρους των Αγγλικού "Σωσπιτέρ" και Γαλλικού "Προμηθεύς" ατμοπλοίων.

Το επί τούτου εις την χθές συνέντευξιν, μετά του Δ/ντού της Βασιλικής Αγγλικής φρεγάτας κύριον Ουίλιαμ Πέρ επί παρουσία και των κυρίων Προξένων της Αγγλίας και Γαλλίας, και μετά πολλούς κόπους κατώρθωσα να πείσω τον κ. Διευθυντή ίνα μου παραδώσει τους περί ων πρόκειται 17 στρατιώτας της οροφυλακής, καθ' όσον δε αφορά τα πολεμοφόδια, ταύτα παρέλαβον εις την φρεγάταν δια να μεταφέρουν αυτόθι.

Επειδή δε τας πληροφορίας ταύτας ανήκουσιν αναντιρρήτως εις το Δημόσιον της Ελλάδος, παρουσιάζεται ανάγκη όπως ενεργήσητε τα δέοντα παρά τω αυτόθι κ. Αρμοστή, όπως επιστραφώσι γνωστοποιούντες το αποτέλεσμα εις τον Έπαρχον Βονίτσης, καθότι ο υποφαινόμενος θέλει αναχωρήσει εντεύθεν αναγκαστικώς εις Διακοινώσεις του Φουάτ Εφέντην κατά συνέπειαν της διακοπής των μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας Σχέσεων.

Ο Υποπρόξενος Α.Μ.

Α. Κόντης

Αριθ. 110

Κέρκυρα 9/21 Απριλίου 1854

Προς

Το Υπουργείον Εξωτερικών

Αθήνας

Περί των κατασχεθέντων πολεμοφοδίων.-

Ο εν Πρεβέζη υποπρόξενος της Α.Μ. διεβίβασεν εις τον Γενικόν Προξενείον τα εν αντιγράφω επισυναπτόμενα εντεύθεν δύο έγγραφα. Άμα λαβών

ταύτα επεσκέφθην τον μέγαν Αρμοστήν ον εύρον ήδη εν πλήρει γνώσει των διατρεξάντων. Έκρινα όθεν αναγκαίον να τον εκθέσω όσα μοι έγγραφεν ο εν Πρεβέζη υποπρόξενος και του παρετήρησα ότι τα περιών ο λόγος κατασχεθέντα πολεμοφόδια ανήκουν αποκλειστικώς εις την Ελληνικήν Κυβέρνησιν και ότι προορίζονταν δια Δημοσίαν Υπηρεσίαν και ότι ήτο δίκαιον να αποδοθούν όσον τάχιον τοσοούτω μάλλον όσον τα εισκομήσαντα αυτά πλοία ήσαν εφοδιασμένα με τακτικά ναυτιλιακά έγγραφα συνάδοντα καθ' όλα με τις διακοινώσεις των Διευθυντών των Γαλλο-Αγγλικών πλοίων τα οποία περιπολούν εντός του Αμβρακικού κόλπου.

Ο Αρμοστής απάντησεν ότι αν και μέχρι τούδε είχε ληφθεί το μέτρον του να εμποδίζονται εκείνα μόνον τα πλοία άτινα ήθελον φοραθεί με άτομα και πολεμοφόδια μη συμπεριλαμβανόμενα τακτικώς εις τα έγγραφα του, τούτο εγένετο επί τη βάσει του ότι η Ελληνική Κυβέρνηση δεν ήθελεν επιτρέψει την μεταφοράν ατόμων και αποστολήν πολεμοφοδίων εις τους επαναστάτες. Αλλά επειδή ανεκαλύφθη ότι ου μόνον ενεργείται το εναντίον, αλλά ότι οι κατά τόπον Ελληνικές Αρχές προδίδονται εις τα Δημόσια καθήκοντά των και γίνονται όργανα ως τα τοιαύτα και υπό το πρόσχημα ότι πρόκειται περί Δημοσίας Υπηρεσίας διαβιβάζουσι πολεμοφόδια εις τους επαναστάτες, δεν δύναται επί του παρόντος ο Αρμοστής να λάβει κανένα περί των κατασχεθέντων πολεμοφοδίων μέτρον πριν ή υποβληθεί η υπόθεσις εις την Κυβέρνησιν της βρετανικής αυτής Μεγαλειότητος και ληφθεί η απάντησις.

Και εν τούτοις ότι τα περιών ο λόγος πολεμοφόδια τα οποία ευρίσκονται επί του Αγγλικού ατμοκινήτου παραμένουν ενταύθα και ότι μετά δύο ή τρεις ημέρας θέλουν εναποτεθούν εις τας εντός της Ακροπόλεως πυριταδοαποθήκας έως ότου διασαφισθεί η υπόθεσις.

Επρόσθεσεν επί τέλος ο Αρμοστής ότι τα πολεμοφόδια ταύτα μένουν υπό την κυριότητα της Βρετανικής Κυβερνήσεως και ότι αν του αποτείνει έγγραφον περί αυτών αίτησιν θέλει μοι απαντήσει επισήμως.

Γιγνώσκων ότι το Επαρχείον Βονίτσης έγγραφεν ήδη προς την Β. Κυβέρνησιν τα δέοντα και ότι ο Αρμοστής επληροφόρησεν ίσως τον εν Αθήναις κύριον Βρετανικόν Πρέσβην περί των διατρεξάντων δεν έκρινα εύλογον να έμβω εις επίσημον μετά του Αρμοστού αλληλογραφίαν, πριν λάβω περί τούτου οδηγίας του Σεβαστού Υπουργείου.

Ευπειθέστατος
Ο Γεν. Πρόξενος
Παπουλάκης

Αριθ. 110

Κέρκυρα 10/22 Απριλίου 1853

Προς
Τον Έπαρχον Βονίτσης

Ο εν Πρεβέζη υποπρόξενος της Α.Μ. κύριος Κόντης μοι διεβίβασε το από του αρξαμένου υπ' αριθ. 1043 έγγραφόν σας κατά συνέπειαν του οποίου ενήργησα τα δέοντα παρά τω Μεγάλω Αρμοστή και ειδοποίησα το Σεβαστόν Υπουργείον περί των πρακτέων μου. Τα περί των ο λόγος πολεμοφόδια θέλουν εναποτεθεί προσωρινώς εις τας εν τη Ακρόπολει Κερκύρας Πυριταποθήκας.

Ο Γεν. Πρόξενος
Παπουλάκης

Αριθ. 238

Εν Αθήναις 9 Απριλίου 1854

Προς
Τον εν Κερκύρα Γενικόν Πρόξενον της Α.Μ.

Ο εν Πρεβέζη υποπρόξενος της Α.Μ. έγγραφεν ήδη περί της υπό τα μέρη εκείνα περιπλεύσης Αγγλικής φρεγάτας συλλήψεως των ελληνικών πλοιαρίων και δύο Ιονικών μεταφερόντων εκ Βονίτσης εις Άννινον πολεμοφόδια της Κυβερνήσεως και τινας στρατιώτας του Βασιλικού Στρατού.

Ο Πλοίαρχος της φρεγάτας και ο εν Πρεβέζη Αγγλικός Πρόξενος κύριος Σύνδερ πεισθέντες ότι και στρατιώτες και πολεμοφόδια ανήκουν εις την Βασιλικήν Κυβέρνησιν, τους μεν στρατιώτας μετά των όπλων των παρέδωσεν εις τον Υποπρόξενον της Ελλάδος Κον Κόντην ίνα αποσταλώσει εις την Ελλάδα, τα δε πολεμοφόδια έπεμψεν εις την Κέρκυραν, ίνα γενή ακριβέστερη έρευνα περί του αν ταύτα ανήκουν πραγματικώς εις την Βασιλ. Κυβέρνησιν.

Παρακαλείσθε επομένως κύριε Γεν. Πρόξενε να διαβεβαιώσητε περί τούτου θετικώτατα τον Λόρδον Αρμοστήν, να τον παρατηρήσητε ότι δια να βεβαιωθεί έτι μάλλον τούτο, δύναται να παρατηρήσει την σφραγίδα της Αρμοδίας Ελληνικής Αρχής την φέρουσα τα περιέχοντα την περί ης ο λόγος πυρίτιδα κιβώτια και να ζητήσητε να σας παραδώσει ταύτα ίνα τα αποστείλητε εις την Ελλάδα.

Κρίνομεν περιττό να σας γράψωμεν περί τούτου κατ' έκτασιν ενώ ουδέ καιρόν έχομεν σήμερα. Σας προσθέτομε δε μόνον ότι άμα παραλάβητε τα πολεμοφόδια θέλετε τα πέμψει δι' ασφαλούς ευκαιρίας προς τον φρούραρ-

χον Βονίτσης, φροντίζοντας όμως να εφοδιασθή το πλοίον εφ' ου ήθελον επιβιασθεί με έγγραφον της αυτόθι αρμοδίας Αγγλικής Αρχής, διαβεβαιών την αποστολήν των, ίνα μη τυχόν συλληφθώσι πάλιν καθ' οδόν υπό των Αγγλο-Γαλλικών πλοίων.

Ο Υπουργός
Στάικος

Αριθ. 123

Κέρκυρα 24 Απριλίου 6 Μαΐου 1854

Προς
Το Υπουργείον Εξωτερικών
Αθήνας

Περί των κατασχεθέντων πολεμοφοδίων

Ελήφθη η από 9 Απριλίου υπ' αριθ. 233 διαταγή του Σ. Υπουργείου και κατά την έννοιαν αυτής εζήτησα προφορικώς παρά του Λόρδου Αρμοστή τα υπό της Αγγλικής Φρεγάτας απαχθέντα ενταύθα πολεμοφόδια καθ' ο ανήκουσι εις την Βασιλικήν Κυβέρνησιν.

Ο Λόρδος Αρμοστής απάντησε ότι αν και φρονεί δύσκολον να εισασκουσθεί η αίτησις της Ελληνικής Κυβερνήσεως πριν ή λάβει διαταγάς παρά του Αγγλικού Υπουργείου ως και προηγουμένως μου είχαν αναγγείλει τούτο, μοι επρόσθεσεν μολαταύτα ότι το Υπουργείον δύναται να διαβιβάσει προς αυτόν την περί ου αίτησιν δια της εν Αθήναις Πρεσβείας της Βρετανικής αυτής Μεγαλειότητος.

Επί της γενομένης παρ' εμού παρατηρήσεως ότι κατά την προηγουμένην συνέντευξιν ημών, η αυτού εξοχότης είχε προτείνει οικειοθελώς ότι επί της εγγράφου αιτήσεως ήθελε δώσει επίσημον περί τούτου απάντησιν ότι προκειμένου περί υποθέσεως φερούσης πολεμικόν χαρακτήρα, ήθελεν ήσθαι καλόν να γενεί η αίτησις δια της εν Αθήναις Αγγλικής Πρεσβείας.

Ευπειθέστατος
Ο Γ. Πρόξενος
Παπουλάκης

Αριθ. 2515

Εν Αθήναις 19 Απριλίου 1854

Προς
Τον Γενικόν Πρόξενον της Α.Μ.
Κέρκυραν

Εκ των επί επιστροφή εγκλειομένων ώδε εγγράφων θέλετε παρατηρήσει ότι οι Πλοίαρχοι των κατά τον Αμβρακικόν κόλπον υπό την Λέμβον του οικείου παραβλέποντος Αγγλικού αεροπλοίου συλληφθέντων Ελληνικών πλοιαρίων ως μεταφερόντων πολεμοφόδια, παραπονούνται προς τοις άλλοις ότι τα πληρώματα των Αγγλικών Λέμβων αφήρεσαν αυτοίς και τινα είδη εις αυτούς ατομικώς ανήκοντα και ουδόλως χρήσιμα εις πόλεμον.

Δεν ηθελήσαμεν δι' απαιτήσεις τοςούτου μικρού λόγου αξίας ν' απευθύνωμεν προς τον εν Αθήναις κ. Πρέσβην της Μεγάλης Βρετανίας διακοίνωσιν, επειδή δε τα κατακρατηθέντα ταύτα είδη πιθανόν να μετακομίσθησαν αυτόθι μετά των πολεμοφοδίων, καλόν είναι κύριε Γενικέ Πρόξενε να προσπαθήσετε ιδίως να ευρέθωσι ταύτα και σας παραδοθώσι αν αποδειχθή αληθής ο ισχυρισμός των Δ/ντών των πλοιαρίων ή αν δεν υπάρχουσι πλέον να ληφθεί η αξία των εις χρήμα παρά των ναυτών εκείνων οίτινες τα κατεκράτησαν ένεκα βεβαίως της διαταγής των ανωτέρων των και σας παραδοθή ίνα διαβιβάσθη εις τους κυρίους των πραγμάτων. Εν περιπτώσει καθ' ην ήθελον σας γνωστοποιήσει ότι τα πράγματα ουδόλως διεβιβάσθησαν εις Κέρκυραν θέλετε παρατηρήσει ότι το Αγγλικόν Αεροκίνητον εις ο ανήκουσι οι περί ων ο λόγος Λέμβοι παραπλέον πάντοτε πλησίον της Κέρκυρας, είναι βεβαίως εις πολλήν συνάφειαν με τας αυτόθι Αρχάς, αίτινες δύναται κάλλιστα να ενεργήωσι επί της προηγουμένης υποθέσεως τα δέοντα παρά τω Διοικητή του αεροπλοίου.

Αι επί τούτου ενέργειαι υμών πρέπει να γίνωσι όλως προφορικώς χωρίς ουδένα τύπον επισσημότητος να φέρουν και χωρίς επιμονήν εκφράζοντες συνάμα δισταγμούς και περί της αφαιρέσεως των μικρών τούτων πραγμάτων, υποδεικνύοντες ότι αυστηρά εξέτασε εκ μέρους των αρμοδίων αξιωματικών του Βασιλικού Αγγλικού Ναυτικού δύναται ν' αποδείξει την αλήθειαν του πράγματος, θέλετε δε παρακαλέσει ιδίως την αρμοδίαν Αρχήν είτε και αυτόν τον Μέγαν Αρμοστήν αν εύρητε ευκαιρίαν κατάλληλον, να λάβωσι υπ' όψιν την δικαίαν ταύτην αίτησιν ενδεών πλοιαρχων απαγόντων μόλις εις τας εργασίας των μικρών πλοιαρίων.

Το αποτέλεσμα των ενεργειών σας θέλετε υποβάλει οσονούπω εις το Υπουργείον.

Ο Υπουργός
Στάικος

Προς
Το Υπουργείον Εξωτερικών
Αθήνας

Περί των αφαιρεθέντων ειδών

Ελήφθη η από 19 Απριλίου παρελθόντος υπ' αριθ. 2515 διαταγή του Σεβαστού Υπουργείου.

Λαβών αφορμήν να επισκεφθώ τον Λόρδον Αρμοστήν, ωφελήθην της περιστάσεως δια να του αναφέρω περί των όσων διαλαμβάνει το ειρημένον έγγραφον αναφορικός ως προς τα υπό των πληρωμάτων των Αγγλικών Λέμβων αφαιρεθέντα είδη ανήκοντα ατομικώς εις τους κυβερνήτας των κατά τον Αμβρακικόν κόλπον συλληφθέντων ελληνικών πλοιαρίων.

Επρόσθεσα εις τον Αρμοστήν ότι το Υπουργείον δεν ηθέλησε να απαιτήσει την επιστροφήν των εν λόγω ειδών μικράς αξίας με το να απευθυνθή εις τον εν Αθήναις κύριον Πρέσβην της Μεγάλης Βρετανίας, αφού μάλιστα ήτο πολύ πιθανόν να διαβιβάσθησαν αυτά εις Κέρκυραν.

Ο Αρμοστής μου απήντησε ότι όσον μικράς αξίας και αν ήθελον είναι ταύτα δεν δύναται να παραληφθή η τακτική ανάκριση κατά των πληρωμάτων των πολεμικών πλοίων. Επομένως ό,τι χαρακτήρα πολιτικών και αν πάρει το θέμα πρέπει να διεκδικηθή δια της Διπλωματικής οδού.

Ταύτα κοινοποιών προς το Σεβαστόν Υπουργείον επιστρέφω τα διαβιβάσθέντα μοι έγγραφα δια να ενεργήση το Υπουργείον τα περαιτέρω δια της εν Αθήναις Βρεττανικής Πρεσβείας.

Ευπειθέστατος
Ο Γ. Πρόξενος
Γ. Παπουλάκης